

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΤΙΝΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΙΔΙΩΜΑΤΟΣ ΜΑΔΥΤΟΥ (1)

(Ἐκ τοῦ Λεξικογραφικοῦ Ἀρχείου Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν)

Οἱ Μαδύτιοι, ἢ κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον Μαδυτεῖς, ἄποικοι ὄντες Λεσβίων Αἰολέων ἐλάλουν τὴν Αἰολικὴν διάλεκτον οὖσαν μεμιγμένην, καθὰ φαίνεται, μετὰ τινων Ἰωνισμῶν καὶ Δωρισμῶν, ὧν λείψανά τινα ἔτι διασφύζονται. Ὑποστᾶσα δ' αὕτη τὰς ἀλλοιώσεις, ἃς ἔνεκα τῶν ἐπιδρομῶν καὶ τοῦ χρόνου ὑπέστη ἡ καθόλου ἐθνικὴ ἡμῶν γλῶσσα, λαλεῖται ἤδη τὰ μάλα ἐφθαρμένη ἐμπεριέχουσα Ἰταλικὰς τινας, Ἰσπανικὰς καὶ πλείστας Γουθικὰς λέξεις ἀπομεινάσας ἐκ τῶν κατὰ καιροὺς δεσποσάντων καὶ δεσποζόντων τοῦ τόπου Βενετῶν, Γενονησίων, Καταλάνων καὶ Ὀθωμανῶν.

Τῆς διαλέκτου ταύτης ἰδιάζοντα γνωρίσματά εἰσι τὰ ἑξῆς :

Α'. Φθόγγολογία

Οἱ φθόγγοι ε, αι προφέρονται συνήθως ὥς η καθὼς κηρὸς=καιρός, θηρὸς=θεός, γράφητη=γράφετε, ἔχητη=ἔχετε, γράφουμη=γράφομεν, τρωμη=τρώμεν, ἀλλαχοῦ δὲ φυλάττουσι τὴν φυσικὴν αὐτῶν προφορὰν ὥς θέλου=θέλω, γέννα, ἰέν(η), ἀγραινοί. Ἐν τῇ συλλογῇ γλωσσικῆς ὕλης προδὲ ξιν τῆς τοιαύτης προφορᾶς ἐτίθεμεν κατωθὲν τῶν φωνῶν α, ε ἢ αὶ τῶν προφερομένων ὥς η τὸ ἑξῆς τῆς μακρᾶς προσφθιάς σημεῖον (—), ὥς γράφετε=γράφητη, λέτε=λείη, ἀγομῖνομαι=ἀγραινομη, σκιάζομαι=σκιάζουμη.

Ὁ φθόγγος ο εἰς τὰ εἰς ος καὶ ο λήγοντα δευτερόκλιτα καὶ μὴ ὄντα ὀξύτονα προφέρεται ὥς ου, ὥς καὶ ἐν τῷ μέσῳ πολλῶν λέξεων φυλάττει δὲ τὴν φυσικὴν αὐτοῦ προφορὰν ἀνεξαιρέτως εἰς πάντα τὰ ὀξύτονα π. χ. θαλασσομάχους=θαλασσομάχος, βδῶκους=βδῶκος, τὸν=τό. ἔρ(η)μους=ἔρημος, νόμους=νόμος. ἔξ(ει)ρός=ὀξεινός, ἀραγός, ψαλτός, ψαλμός ἐνῶ ἐξάραλμους.

Ἐπίσης καὶ ὁ φθόγγος ω εἰς τὰ ὀήμ. τῆς ἑνεργ. φωνῆς τὰ λήγοντα εἰς ω ὥς καὶ ἐν τῷ μέσῳ πολλῶν ἄλλων λέξεων προφέρεται ὥς ου, ἐνῶ εἰς τὰ περισπώμενα ῥήματα φυλάττει τὴν φυσικὴν αὐτοῦ προφορὰν π. χ. ἀσπρόκουλος=ἀσπρόκωλος, γείδουλου=γείδωλο, θουρῶ=θωρῶ, κακουφουρμίζου=κακοφουρμίζω, λαχανιάζου=λαχανιάζω, λιμάζου=λιμάζω, σταφνιάρου=σταφνιάρω κτλ., κ(υ)νηγῶ, τραβῶ, πορπατῶ.

1) Βλέπε περὶ Μαδύτου καὶ Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου: Ἡ Μάδυτος (λαογραφικὴ μελέτη).

Σ. Δ. Οἱ Μαδύτιοι ἐξετοπίσθησαν καὶ αὐτοὶ μετὰ τῶν ἄλλων τῆς Ἀν. Θράκης Θρακῶν καὶ εὐρίσκονται σκορπισμένοι πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐν Ἀθήναις. Κείμενα λαογραφικὰ τούτων βλέπε εἰς τὸν Γ' τ. καὶ τὸν προσεχῆ Ε' τ. τοῦ Ἀρχείου.

Ἀρχαῖοι
Λεξικογραφικὴ
Προσομοίωση
Ἀθηνῶν
τ. Δ'.
1927-8

Καὶ τὴν προφορὰν τῶν τοιούτων ἐνεδείξαμεν διὰ τοῦ σημείου τῆς μακροῦς προσωδίας (—) ὑποθέντες αὐτὸ κάτωθεν τῶν οὕτως ἀλλοιουμένων φωνῶν. Τὸ δὲ υ μόνον εἰς τὴν λέξιν *μουλουμένους* προφ. ὡς ου=μεμολυσμένους.

Β'. Συγκοπή

Ἰδιάζον γνώρισμα τῆς Μαδυτίας διαλέκτου εἶναι ἡ συγκοπή φωνηέντων ἐκ τοῦ μέσου τῶν λέξεων καὶ ἡ συνένωσις καὶ συμπροφορὰ διεστῶτων συμφώνων· ἡ δὲ τοιαύτη συγκοπή ἀηδῶς προσβάλλει τὴν ἀκοὴν τοῦ τὸ πρῶτον ἀκούοντος Μαδυτίων διάλογον. Ἐκπίπτουσι δὲ ἐκ μὲν τῶν φωνηέντων α) τὸ η ὡς *ἔρ(η)ιος*=ἔρημιος, *στερ(η)μέρος*=ἔστερημένος, *μ(η)λιῶρ(ι)*=μηλιῶρι, β) τὸ ι ὡς *ἀβάν(ι)ου*=ἀβάνικο, *ἀσπρόσ(ι)ου*=ἀσπρόσιτος, *ἀρ(ι)φανός*=ἀριφανός, *ἀθ(ι)ζουθάναιτος*=ἀδικοθάναιτος, *πάν(ι)στρου*=πάνιστρο κτλ., γ) τὸ υ ὡς *παρὰ(υ)μένους*=παραινμένος, *καλ(υ)βουτῆς*=καλινβωτῆς, *ζ(υ)γαριά*=ζυγαριά, *ζ(υ)γός*=ζυγός, *παρὰ(υ)λάγου*=παρὰφυλάγου κτλ., δ) τὸ η πάντων τῶν εἰς ης πρωτοκλίτων τῶν μὴ ὀξυτόνων ἐν ᾧ πάντων τῶν ὀξυτόνων φυλάττεται π.χ. *ἀργά(η)ς*, *ψάλ(η)ς*=*ἀργάτης*, *ψάλτης*, *δεσπό(η)ς* *βουδουμμά(η)ς*=δεσπότης, *βωδομμάτης*, *δ(ου)λεντῆς*, *καλ(υ)βουτῆς* κτλ.

Ἐκ δὲ τῶν διφθόγγων ἐκπίπτει α) ἡ εἰ εἰς τὰ β'. ἔνικ. πρόσωπα τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστ. ὡς *γραφ(ει)ς*=γράφεις, *ἐχ(ει)ς*=ἔχεις· ἐὰν δὲ χαρακτηρ τοῦ ρήμ. εἶναι τὸ στοιχεῖον γ μετὰ τὴν ἐκπίπτουσαν τῆς εἰ, τὸ γ ἀποβάλλεται καὶ συμβαίνει συνίζησις *πάγεις*=*πάεις*, *πᾶς*, *τρώγεις*, *ιρώγεις*, *ιρῶς*, *λέγεις*, *λέεις*, β) ἡ οἰ ὡς *σι(οι)χῶ*=στοιχῶ, *σι(οι)γειῶ*=στοιχειῶ κτλ., γ) ἡ ου ὡς *κ(ου)ρῶ*=κουνῶ, *γδ ὅ*=σκουντῶ καὶ εἰς τὴν δοτ. καὶ αἰτ. πληθ. τῶν ἄρθρων ὡς *ι(ου)ς* *ἀθρῶπ*=τοὺς ἀνθρώπους, *ι(ου)ς* *νόμ*=τοὺς νόμους, *σι(ου)ς* *ἀθρῶπ*=εἰς τοὺς ἀνθρώπους κτλ.

Ἄπαντα δὲ τὰ συγκοπιόμενα φωνήεντα ἐν τῇ συλλογῇ τῆς γλωσσικῆς ὕλης ἐνεκλείσαμεν ἐντὸς παρενθέσεως δεικνύντες διὰ τούτου, ὅτι ταῦτα οὐδα μῶς προφέρονται.

Γ'. Ἀποκοπή

Ἀποκόπτονται συνήθως ἐκ μὲν τῶν φωνηέντων α) τὸ ι τῶν εἰς τὸ φωνῆεν τοῦτο ληγόντων οὐδετέρων ὡς *Σκούταρ(ι)*, *ο(ι)τάρ(ι)*, *παρὰσπῶρ(ι)*, *λαγκιά(ι)*, *λαλοῦδ(ι)* κλπ. β) Τὸ η εἰς τὸ γ' ἔνικόν πρόσωπον τῆς ὑποτακτ. ὡς *γράφ'*=γράφῃ, *ιρώγ'*=ιρώγῃ κλπ., μένει δὲ εἰς τὰ περισπώμενα ὡς *λαλεῖ*, *πουρπατῇ* κλπ. Ἐκ δὲ τῶν διφθόγγων ἀποκόπτονται συνήθως ἡ αἰ εἰς τὰ πρῶτα πρόσ. τῆς παθητ. φωνῆς ὡς *ἔρχουμ'*=ἔρχομαι, *γκώνουμ'*=γκώνομαι, *σκιάζουμ'*=σκιάζομαι κλπ. γ) Ἡ εἰ εἰς τὸ γ' ἔνικ. προσ. τῶν εἰς ω βαρυντόνων ὡς *γράφ'*, *ιρώγ'*, γράφει, τρώγει, φυλάττεται δὲ εἰς τὰ περισπώμενα *λαλεῖ*, *μασεῖ* κλπ. δ) Ἡ ου εἰς τὰς γεν. τῶν ἄρθρων *ι'*=τοῦ ὡς *ι' ἀθρῶπ*=τοῦ ἀνθρώπου κλπ. καὶ εἰς τὰς προσωπ. ἀντωνυμίας ὡς *κορμίμ'*=κορμί μου κλπ.

Ἐπίσης ἀποκόπτεται τὸ η εἰς τὰ εἰς η λήγοντα θηλ. ἐπίθ. ὡς *λεγάμεν*, *δαρμέν*, *ψημέν*, *παραδαρμέν* κλπ.

Δ'. Ἐκθλιψις

Ἐκθλίβονται α) Τὸ ο καὶ α τῶν οὐδ. ἄρθρων ὡς τὸν ἄσκημον=τ' ἄσκη-
μον, τὰ ἄσκημα=τ' ἄσκημα. β) Οἱ σύνδεσμοι καί, δέ, ὡς καὶ ἐγὼ=κ' ἐγὼ,
καὶ ἱμένα=κ' ἱμένα. γ) Τὸ ο τῆς προθ. ἀπό· ὡς ἀπ' τὰ χέργια, ἀπ' τὴν
πόρτα, καὶ τὸ ο τῶν εἰς ο ληγόντων οὐδ. ὡς μόν' ἀλ(η)θινό, ἄσκημ' ἀρνί.
δ) τὸ α τῶν εἰς α οὐδ. ὡς *λαμπερ'* ἄστρα καὶ τῶν πρώτων προσ. τοῦ παρ. α.
ὡς *εἰχ' ἔνα* βιβλίον, *ἔφαγ' ἔνα σουρό* μῆλα καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας λέξεις νά=ν',
δέν=δ', μέσα=μέσ'. ε) Τὸ ε τῶν τρίτων ἐνικ. προσ. ὡς *ἔφηνγ'*, *ἔφαγ'* κλπ.

Ε'. Κραῖσις

Αὕτη συμβαίνει α) Εἰς τὰ ἐνικ. καὶ πληθ. οὐδ. ἄρθρα ὡς τὸ ἄλλο=τ' ἄλ-
λου, τὰ ἄλλα=τ' ἄλλα. β) Εἰς τὸν σύνδεσμον γὰ ὡς γὰ εἶσαι=γὰσαι, γὰ ἔρ-
τι(η)ς=γὰρι(η)ς, γὰ εἶναι=γὰναι. γ) Εἰς τὸν μελλοντικὸν σύνδ. δὰ ὡς δὰ
εἶσαι, δὰσαι δὰ εἶναι, δὰναι. δ) Εἰς τὸ ἀναφορ. ἐπιρ. ὅπου, ὡς ὅπου εἶναι
=ὀποῦναι, ποῦ εἶναι=ποῦναι, καί ποῦς=καί ποῦς κλπ.

ΣΤ'. Συνίξεις

Αὕτη συμβαίνει εἰς πάντα τὰ εἰς ια ἢ εἰος, εἰα, εἰο, να λήγοντα ὀνό-
ματα ἔχοντα πρὸ αὐτῶν ὑγρὸν γράμμα χαρακτηρῶς ὡς γιά=διά, μιά=μία,
κάλλια=κάλλιον, γιότι(ης)=νεότης, γονιῶς=γονιός, γονεύς, παριά=δηρά
ρευμα, τέτια=τοιαύτη, μαλλιά=μαλλία, μακρουγιά=μακροῦ, λαφουγιά=
λαφροῦ, Ἄρειους=Ἄρειος, παχειά=παχεῖα, ἀγγειῶ=ἀγγεῖον. β) Συνι-
ζάνονται αἱ συλλαβαί· εἰο ἢ εἰω εἰς ω ὡς Γεώργιος=Γώργ(η)ς, Θεόδωρος=
Θόδουρος. γ) τὰ εἰς ιος ὡς Στράτιους=Στράτιος, Στάθιους=Στάθιος κλπ.
δ) Τὰ β' ἐνικ. προσ. τῶν βαρυτόνων ρημ. τῶν ἐχόντων χαρακτ γ μετὰ τὴν
ἀποβολὴν αὐτοῦ ὡς πάγεις, πάεις=πᾶς, τρώγεις, τρώεις=τρώς, λέγεις,
λέεις=λές κλπ.

Ζ'. Ἀφαίρεσις

Ἀφαιρεῖται α) τὸ α εἰς τὸ ἀστακός=στακός, ἀγαθός=γαθός κλπ.
β) τὴ ε εἰς τὰ 'κειός, 'δω, 'κεῖ, 'βγάζω, 'μῆκε, 'λαφρός, εἰς τὰ σύνθετα ἔκ
τοῦ ἐπιρ. ἔξω ἢ τῆς ἔξ, 'ρεῖχ', 'λέχου κλπ. γ) Τὸ ο εἰς τὰ 'πίσου, 'μμάι(ι),
'ψάφ(ι). δ) Τὸ υ εἰς τὰ 'ψηλά, 'σιεροκλάδ(ι). ε) ἢ εἰ εἰς τὴν προθεσιν
εἰς=ς καὶ εἰς τὸ κύριον ὄνομα 'Ρήν(η)=Εἰρήνη· ἢ αἰ εἰς τὸ 'Κατερίν(η)=
Αἰκατερίνα καὶ τὸ ω εἰς τὸ ὡσάν=σάν.

Η'. Ἀποβολὴ συλλαβῶν

Ἐκ τοῦ μέσου τινῶν λέξεων ἀποβάλλονται πολλάκις σύμφωνα μετὰ

φωνηέντων καὶ τότε τὸ συμπιπτον οὐρανισκόφωνον μετὰ τοῦ ζ σμίγεται εἰς ξ ὥς **Ἀξτους*=*Αὔγουστος*, **Ξιου*=ἡ τοῦ Χριστοῦ, ξδς=χρυσός, **Ξόστομος*=*Χρυσόστομος*.

Θ'. *Περὶ ἄρθρου*

Τὰ ἄρθρα εἰσὶ δύο ἢ διὰ τὸ ἄρσ. καὶ θηλ. καὶ τοὺ (τὸ) διὰ τὸ οὐδέτ.

Τὸ ἄρσ. καὶ θηλ. ἄρθρον (ῆ) πρὸ μὲν τῶν ὀνομ. τῶν ἀρχομένων ἀπὸ τὰς φωνῶν α, ο, ου, λαμβάνει χάριν εὐφωνίας τὸ δίγαμμα, προφερόμενον ὡς ὑγρὸν γ ὥς ἡ *γιάθρουπος*=ὁ ἄνθρωπος, ἡ *γιαγ(ε)τός*=ὁ ἀετός, ἡ *γίόφριους*=ὁ ὄφις, ἡ *γιονθανός*=ὁ οὐρανός· πρὸ δὲ τῶν φωνῶν η, ι, υ, ει, οι λαμβάνει τὸ ν ὥς ἡ *νῆλιους*=ὁ ἥλιος, ἡ *Νίβρου*=ἡ Ἰμβρος, ἡ *νύπριους*=ὁ ὕπνος, ἡ *Νύθρα*=ἡ Ὑδρα, ἡ *ροικοκύρ(η)*=ὁ νοικοκύρης κλπ.

Ἐν τῇ συλλογῇ τῆς γλωσσικῆς ὕλης τὰ μὲν ἄρσεν. ὀνόμ. ἐγράψαμεν ἄνευ ἄρθρου, διότι πρὸ αὐτῶν τίθεται πάντοτε τὸ θηλ. ἄρθρον ἢ διὰ δὲ τὰ θηλ. μετεχειρίσθημεν τὸ θηλ. ἄρθρον ὥς καὶ διὰ τὰ οὐδ. τὸ οὐδ. ἄρθρ. τὸ.

Ἐπίσης διὰ τοὺς φθόγγους μπέ, ντέ, νιά καὶ γὰρ μετεχειρίσθημεν τὰ γαλλικά στοιχεῖα b, d, gn καὶ g, μὴ ὑπαρχόντων ὡς γνωστὸν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ ἀντιστοιχῶν φθόγγων.

Κλίσεις τοῦ ἄρθρου

Ἑνικός ἀριθμὸς			Πληθυντικός ἀριθμὸς		
Ἄρσεν.	Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσεν.	Θηλ.	Οὐδ.
Ὀν. ἡ	ἡ	τοῦ	Ὀν. αἱ	ἡ	τὰ
Γεν. τ'	τς	τ'	Γεν. λείπει	λείπει	λείπει
Δοτ. 'ς τ'	'ς τῇ	'ς τοῦ	Δοτ. 'ς τς	'ς τς	'ς τὰ
Αἰτ. τοὺν	τῇ	τοῦ	Αἰτ. τς	τς	τὰ

Ι'. *Περὶ κλίσεων*

Αὐταῖ εἰσι δύο, πρώτη καὶ δευτέρα. Πάντα δὲ τὰ τριτόκλιτα ὡς ἀράπ(η)ς, ἄδρας, πατέρας, μητέρα, ἐλπίδα, σταφίδα, κλίνονται κατὰ τὴν α'. κλίσιν τὰ δὲ εἰς μα οὐδ. ὡς χῶμα, χάλκωμα, μένουσιν ἄκλιτα.

Α'. *Κλίσεις*

Αὕτη περιέχει τὰ εἰς ας ἄρσ., ὧν τὰ πλεῖστά εἰσι περισπώμενα ὡς βαρελλᾶς, χαρδαλᾶς, ὀρνιθᾶς, ἡ μιπακᾶς, εὐάριθμα δὲ παροξύτονα κόκκουτας, βρονκόλακας, κοῦτ(ι)κας καὶ τὰ εἰς ης ὡς ἀργάτ(η)ς, ψάλλτ(η)ς, βουδομάτ(η)ς, δ(ου)λεντής, καλ(υ)βουτής, τουρνευτής, ὧν τὰ μὲν παροξύτονα συγκόπτουσι τὸ η τὰ δὲ ὀξύτονα φυλάττουσιν αὐτό.

Κλίσεις ὀνομ. εἰς ας παροξύτονου

Ὀν.	ἡ	κόκκουτας
Γεν.	τ'	κόκκουτα

Δοτ. ᾽ς τ' κόκκουτα
 Αἰτ. τὸν κόκκουτα
 Κλητ. κόκκουτα
 ἢ βοῦ κόκκουτα

Τὰ προπαροξύτονα φαίνονται μὴ
 ἔχοντα πληθυντικόν.

Κλίσις ὀνόμ. περισπωμένου

Κλίσις ὀνόμ. εἰς ης

Ἑνικὸς Ἀριθμὸς

Ὄν.	ἡ	ψαράς	ἡ	ψάλτ(η)ς	ἡ	δισπότ(η)ς
Γεν.	τ'	ψαρά	τ'	ψάλτ'	τ'	δισπότ'
Δοτ.	᾽ς τ'	ψαρά	᾽ς τ'	ψάλτ'	᾽ς τ'	δισπότ'
Αἰτ.	τὸν	ψαρά	τὸν	ψάλτ'	τὸν	δισπότ'
Κλητ.		ψαρά ἢ βοῦ ψαρά		ψάλτ'		δισπότ'

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς

Ὄν.	οἱ	ψαράδες	οἱ	ψαλτάδες	οἱ	δισπουτάδες
Γεν.		λείπει		λείπει		λείπει
Δοτ.	᾽ς τς	ψαράδες	᾽ς τς	ψαλτάδες	᾽ς τς	δισπουτάδες
Αἰτ.	τς	ψαράδες	τς	ψαλτάδες	τς	δισπουτάδες
Κλητ.		ψαράδες ἢ βοῦ ψαράδες		ψαλτάδες		δισπουτάδες

Κλίσις ὀνόμ. θηρ. εἰς α καὶ εἰς η

Ἑνικὸς Ἀριθμὸς

Πληθυντικὸς Ἀριθμὸς

Ὄν.	ἡ	ἄστοιβιά	ἡ	χλωρή	οἱ	ἄστοιβιές	οἱ	χλωρές
Γεν.	τς	ἄστοιβιάς	τς	χλωρῆς		λείπει		λείπει
Δοτ.	᾽ς τ(ῆ)ν	ἄστοιβιά	᾽ς τῆ	χλωρῆς	᾽ς τς	ἄστοιβιές	᾽ς τς	χλωρές
Αἰτ.	τ(ῆ)ν	ἄστοιβιά	τῆ	χλωρῆ	τς	ἄστοιβιές	τς	χλωρές

Σημ. Ἡ γενική πληθ. εὔρηται μόνον εἰς τινὰς παροιμίας ἢ εὐχάς· ὥς ὁ εὐχόμενος εἰς τὸν νεωστὶ οἰκοδομήσαντα οἰκίαν εὔχεται. «*Ε! σὶὰ παιδιῶ δῶ παιδιῶ γὰ πάγ'*», «*ῥπου θέλ' πολλ' ὅ λογι' ὅ ἀλόγατα μίσκ' χουρὶς ἄλιγου*». Συνήθως δὲ εἶναι ἀχρηστος.

Β'. Κλίσις

Αὕτη περιέχει τὰ εἰς ὅς ἄρσ. καὶ θηλ. καὶ τὰ εἰς ὁ οὐδ., ὃν τὸ μὲν ὅς καὶ ὁ εἰς τὰ παροξύτονα προφέρεται ὥς ου, εἰς δὲ τὰ ὀξύτονα φυλάσσει τὴν φυσικὴν αὐτοῦ προφορὰν.

Κλίσις ὀνόμ. παροξυστόνων

Ἑνικὸς Ἀριθμὸς

Ὄν.	ἡ	νόμους	ἡ	γιάθρουπους
Γεν.	τ'	νόμ'	τ'	ἄθροσ'π'
Δοτ.	᾽ς τοῦ	νόμου	᾽ς τοῦν	ἄθροσ'που

Αἰτ.	τοὺν	νόμου	τοὺν	ἄθρουπου
Κλτ.		νόμου		ἄθρουπε ἢ βρεῖ ἄθρουπε

Πληθυντικός Ἀριθμός

Ὅν.	οἱ	νόμῳ	οἱ	γιαθρῶπῳ
Γεν.		»		»
Δοτ.	ῥς τς	νόμῳ	ῥς τς	ἄθρῶπῳ
Αἰτ.	τς	νόμῳ	τς	ἄθρῶπῳ
Κλτ.		νόμῳ		ἄθρῶπῳ ἢ βρεῖ ἄθρῶπῳ

Κλίσις ὄνομ. εἰς ὅς ὀξυτόνον Κλίσις οὐδ. ὄνομ. λήγοντος εἰς ι

Ἐνικός Ἀριθμός

Ὅν.	ἡ	λαγός	τὸ	κουρμί
Γεν.	τῷ	λαγοῦ	τῷ	κουρμιοῦ
Δοτ.	ῥς τῷ	λαγοῦ	ῥς τῷ	κουρμί
Αἰτ.	τοῦ	λαγὸ	τοῦ	κουρμί
Κλτ.		λαγὸ		κουρμί

Πληθυντικός Ἀριθμός

Ὅν.	οἱ	λαγοὶ	τὰ	κουρμιά
Γεν.		»		»
Δοτ.	ῥς τς	λαγοὶ	ῥς τὰ	κουρμιά
Αἰτ.	τς	λαγοὶ	τὰ	κουρμιά
Κλτ.		λαγοὶ		κουρμιά

Κλίσις οὐδ. ὄνομ. λήγοντος εἰς ο

Ἐνικός Ἀριθμός

Ὅν.	τὸ	μῆλου	τὰ	μῆλα
Γεν.		λείπει		λείπει
Δοτ.	ῥς τὸ	μῆλου	ῥς τὰ	μῆλα
Αἰτ.	τοῦ	μῆλου	τὰ	μῆλα
Κλτ.		μῆλου		μῆλα

Πληθυντικός Ἀριθμός

ΙΑ'. Περὶ ἀντωνυμιῶν

Προσωπικαὶ εἰσιν αἱ ἐγὼ ἑγώ, σὺ, αὐτός, αὐτή, αὐτό.

Κτηνικαὶ αἱ: ὁ(ι)κός μ', ὁ(ι)κός σ', ὁ(ι)κό τ' πληθυντ. ὁ(ι)κοί μας, ὁ(ι)κοί σας, ὁ(ι)κοί τς.

Λειτουργικαὶ: τοῦτους, τούτη, τούτου, τουτουνάς, τούτη, τουτουνά. ἐκεῖνος, ἐκεῖν' ἐκεῖ.

Ἐπιμεριστικαί: ἄλλους, ἄλλ', ἄλλου, καθένας, καθεμνιά, καθάένα, πασάνας, πασαμνιά, πασαένα.

Ἀναφορικῇ: ἡ ἀπλὴ ἀναφορικὴ ὁλοσχερῶς λείπει ἀντικαθίστησι δ' αὐτὴν τὸ ἀναφορικὸν ἐπίρρημα ὅπου, πού, π'.

Ἀόριστος: κάπιος, κάπια, κάπιου.

Ἀοριστολογικαί: οὐλος, οὐλ' οὐλον, μιρ(ι)κοί, μιρκιές, μιρ(ι)κά.

Ἀλληλοπαθή: ἡ γιένας, τοὺν ἄλλουσι, ἡ μιὰ, τὴν ἄλλ', τοῦ ἑνα, τ' ἄλλου, ἀναμεισό μας, ἀναμεισό σας, ἀνάμεισό τς.

Ἀποφατικῇ: κανένας, καμνιά, κανένα, ἥτις ἐπιτείνεται διὰ τοῦ Αἰο λοδωρικοῦ κα, ὅπερ πρὸ φωνήεντος λαμβάνει τὸ ν καὶ γίνεται γαγκανένας, γαγαμνιά, γαγανένα.

Ἀνταποδοτικαί εἰσι:

1) Δεικτικαί: τέτοιους, α, ου, τοίτιος, α, ου=τοίτος.

2) Ἀναφορικαί: ὅποιος, α, ο.

3) Ἑρωτηματικαί: ποῖός, ἀ, ὁ, πόσους, η, ου, τίλους, ἀ, ὁ. —Πόσον λογιῶ:—Ἀπ. Λογιῶ δὴ λογιῶ.

ΙΒ'. Περὶ ὀνόματος

Τὰ θέματά εἰσι δύο βαρύνον καὶ περισπώμενον καὶ τὸ μὲν βαρύνον ἔχει μίαν συζυγίαν, ἥς τὸ πρῶτον πρόσωπον λήγον εἰς ω προφέρεται ὡς ου ὡς γράφου=γράφω, παίζου=παίζω, λέγου=λέγω καὶ τὰ συνδετικὰ φωνήεντα τῆς ὀριστ. ο καὶ ε προφέρονται ὡς ου καὶ η καθὼς γράφουμη=γράφωμεν, γράφουη=γράφει. Τὸ δὲ περισπώμενον ἔχει δύο συζυγίας τὴν α) ἥτις συναιρεῖται εἰς ἄς, ἃ ὡς φ(ι)λῶ, φιλῶ, φιλῶ καθ' ὅλα δὲ τ' ἄλλα εἶναι ὁμοιόμορφος καὶ ὁμοιόσημος τῇ β'. καὶ τὴν β) ἥτις συναιρεῖται εἰς εἷς, εἷ, ὡς πουρατῶ, εἷς, εἷ.

ΙΓ'. Περὶ χρόνων

Οἱ χρόνοι εἰσὶν ἑπτὰ: ἐνεστώς, παρατατικός, μέλλων ἀκαριαῖος, μέλλων διαρκής ἢ παρατατικός, ἀόριστος, παρακείμενος καὶ ὑπερσεντέλικος.

ΙΔ'. Περὶ ἐγκλίσεων

Αὗται εἰσι τέσσαρες, Ὀριστική, Ὑποτακτική, Προστακτική καὶ ἡ Δυνητική, ἥτις περιφράζεται διὰ τοῦ νά καὶ ὑποτακτικῆς, ἡ δὲ εὐκτικῆ ἐν χοήσει οὐσα ἐπὶ εὐχῆς ἢ ἐπιθυμίας ἐκφράζεται δι' ὑποτακ. καὶ τῶν μορίων 1) εἶς νά ὡς «εἶς νά χαρῶ τὰ παιδιὰ μ'»=οὕτως ὀναίμην τῶν τέκνων, 2) ἄμποτε ἢ μακάρι(ι) ὡς «μακάρι(ι) νά τοῦχα», «ἄμποτε ν' ἀξιοθῶμι», 3) ἀμήν ὡς «ἀμήν ἃς γίν' τὸ ὄνομα τ' μεγαλοδύναμ'».

ΙΕ'. Αὐξήσεις συλλαβικῆς

Αὕτη συμβαίνει μόνον εἰς τὸν ἐνικ. ἀριθμὸν τινῶν ἀπὸ συμφώνων ἀρ-

χομένων ὄημ. ἢ δὲ χρονικὴ εἶναι παντάπασιν ἄγνωστος.

Ὁ παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος τῆς μὲν ἐνεργητ. φωνῆς σπανίως ἀπαντᾷ περιφραστικῶς διὰ τοῦ ἔχω, συνήθως δ' ἀναπληροῦσιν αὐτοὺς ὁ ἀόρ. καὶ παρατατικὸς ἐν δὲ τῇ παθητ. φωνῇ ἀπαντῶσι περιφραστικῶς.

ΙΓ'. Συζυγία βαρυτόνου ῥήματος (1)

Ὅριστική.

- Ἐνεστ. γράφου, γράφ(ει)ς γράφ', ουμε, ετε, φνα.
 Παρατ. ἔγραφα ες, ε, γράφαμε, ετε, γράφαγν.
 Μέλ. διαρκ. δὰ γάφου, δὰ γράφ(η)ς δὰ γράφ', δὰ γράφωμ', δὰ γράφετε, δὰ γράφνα.
 Μέλ. ἀκαρ. δὰ γράψου, δὰ γράψ(η)ς, δὰ γράψ', δὰ γράψωμ', δὰ γράψετε, δὰ γράψνα.
 Ἀόρ. ἔγραψα, ἔγραψες, ἔγραψε, γράψαμε, γράψετε, γράψαγν.
 Παρακ. ἔχου γραμμένα κ.λ. π. ἔχου' γραμμένα, κλπ.
 Ὑπερσ. Εἶχα γραμμένα, εἶχες, εἶχε, εἶχαμ', εἶχετε, εἶχαγν γραμμένα.

Ὑποτακτική.

- Ἐνεστ. νὰ γράφου, νὰ γράφ(η)ς, νὰ γράφ', νὰ γράφωμ', νὰ γράφεητε, νὰ γράφνα.
 Ἀόρ. νὰ γράψου, νὰ γράψ(η)ς, νὰ γράψ', νὰ γράψωμ', νὰ γράψητε, νὰ γράψνα.
 Παρακ. νὰ ἔχου γραμμένα κλπ., νὰ ἔχουμ' γραμμένα κλπ.

Εὐκτική.

- Παρατ. νὰ ἔγραφα, ες, ε, νὰ γράφαμε, ετε, νὰ γράφαγν.
 Ἀόρ. νὰ ἔγραψα, ες, ε, νὰ γράψαμε, ετε, νὰ γράψαγν.
 Παρακ. νὰ ἔχου γραμμένα κλπ., νὰ ἔχουμ' γραμμένα κλπ.

Προστακτική.

- Ἐνεστ. γράφε νὰ ἦ ᾶς γράφ', γράφετε νὰ ἦ ᾶς γράφνα.
 Ἀόρ. γράψε νὰ ἦ ᾶς γράψ', γράψετε, νὰ ἦ ᾶ: γράψνα.
 Παρακ. ἔχε γραμμένα, νὰ ἦ ᾶς ἔχ γραμμένα, ἔχουμ' γραμμένα, νὰ ἦ ᾶς ἔχνα γραμμένα.

1) Τὰ ἡμίμαυρα γράμματα εἰς τὴν κλίσιν τοῦ ῥήματος προφέρονται ἄλλως, ἥτοι σύμφωνα πρὸς τὰ λεγθέντα περὶ ῥήματος IB' ἐδ.

ΙΖ'. Σχηματισμός παθητ. βαρυτόνου ῥήματος

Ὀριστική

Ἐνεστ.	καίγομ', εσαι, εται, καιγόμαστε, εστε, ὅδαι.
Παράτ.	καίγομνα, ὄσνα, ὄδαγν, καιγόμασταγν, ὄταγν, ὀδαγν.
Μελ. διαφ.	δὰ καίγωμ', ησαι, ηται, δὰ καιγώμαστε, ηστε, ὠδαι.
Μελ. ἀκαρ.	δὰ καγῶ, ῆς, ῆ, δὰ καγοῦμε, ῆτε, οὔνα.
Ἀόρ.	κάγ(η)κα, κάγ(η)κες, κάγ(η)κε, καγήκαμ', καγήκετε, καγήκαγν.
Παρακ.	εἶμαι καημένος, κλπ. ἤμαστε καημένοι
Ὑπερσ.	ἤμνα καημένος κλπ., ἤμασταγν καημένοι κλπ.

Ὑποτακτική

Ἐνεστ.	νὰ καίγωμ' ησαι, ηται, νὰ καιγώμαστε, ηστε, ὠδαι.
Ἀόρ.	νὰ καγῶ, ῆς, ῆ, νὰ καγοῦμε, ῆτε, οὔνα.
Παρακ.	νὰ εἶμαι καμμένος κλπ. νὰ ἤμαστε καμμένοι κλπ.

Εἰκτική

Παράτ.	νὰ καίγωμνα, ὠσνα, ὠδαγν, νὰ καιγώμασταγν, ὠσταν, ὠδαγν.
Ἀόρ.	Ὅμοίως
Ὑπερσ.	νὰ ἤμνα καμμένος κλπ., νὰ ἤμασταγν καμμένος κλπ.

Προστακτική

Ἐνεστ. καὶ Ἀόριστος	ἀναπληροῦνται ὑπὸ τῆς Ὑποτακτικῆς.
Παρακ.	ᾶς εἶμαι καμμένος κλπ., ᾶς εἶνε καμμένοι κλπ.

ΙΗ'. Σχηματισμός περισπωμένου ῥήματος

Ὀριστική

Ἐνεστ.	μασῶ, ᾶς, ᾶ, οὔμε, ᾶτε, οὔνα
Παράτ.	μασοῦσα, ες, ε, σοῦσαμε, ετε, ούσαγν
Μελ. διαφ.	δὰ μασῶ κτλ. ὥς ὁ ἔνεστώς
	» » »
Μελ. ἀκαρ.	δὰ μασήσω, σ(η)ς, ση, δὰ μασοῦμε, ῆτε, οὔνα
Ἀόρ.	μάσ(η)σα, μάσ(η)σες, μάσ(η)σε μασήσαμε, μασήσατε, μασήσαγν
Παρακ.	ἔχω, ἔχ(ει)ς, ἔχ' μασ(η)μένα, ἔχομ', ἔχετε, ἔχνα μασημένα
Ὑπερσ.	εἶχα, εἶχες, εἶχε, εἶχαμε, εἶχετε, εἶχαγν μασημένα

Ὑποτακτική.

Ἐνεστ.	νὰ μασῶ, ᾶς, ᾶ, οὔμε, ῆτε, οὔνα
Ἀόρ.	νὰ μασήσω, σ(η)ς, σῆ, νὰ μασοῦμε, ῆτε, οὔνα

Παρακ. νὰ ἔχω, ἔχ(η)ς, ἔχ' μασ(η)μένα,
νὰ ἔχωμ', ἔχητε, ἔχνα »

Εὐκτική

Παρατ. νὰ μασοῦσα, σες, σε, ούσαμε, ούσητε, ούσαγν
Ἀόρ. νὰ μάσ(η)σα, μασ(η)σης, μάσ(η)ση
νὰ μασήσαμ' μασήσητε, μασήσαγν
Παρακ. νὰ ἔχω μασ(η)μένα κτλ.
Ὑπερσυντ. νὰ εἶχα, εἶχες, εἶχε, νὰ εἶχαμε, εἶχητε, εἶχαγν μασ(η)μένα

Προστακτική

Ἐνεστ. μάσγε, ἄς μασῇ, ἄς μασοῦμε, ἄς μασήτε, ἄς μασοῦνα.

ΙΘ'. Σχηματισμὸς παθητικοῦ συνηρημένου ῥήματος

*Οριστική

Ἐνεστ. μασιῶμαι, ἐσαι, ἐται, μασιοῦμαστε, ἐστε, ὀδι.
Παρατ. μασγιόμνα, ὄσνα, ὀδαγν, ὀμασταγν, ὀστε, ὀδαγν.
Μελ. ἀκαρ. δὰ μὲ μασήσνα κλπ., δὰ μᾶς μασήσνα κλπ.
Μελ. διαρκ. δὰ μὲ μασοῦνα κλπ., δὰ μᾶς μασοῦνα κλπ.
Ἀόρ. μασήθ(η)κα, κες, κς, ἠκαμ', ἠκατε, καγν.
Παρακ. εἶμαι κλπ. μασ(η)μένος, ἤμαστε κλπ. μασ(η)μένοι,
Ὑπερσ. ἦμα κλπ. μασ(η)μένος, ἤμασταγν κλπ. μασ(η)μένοι.

*Υποτακτική

Ἐνεστ. νὰ μασιῶμαι, ιέσαι, ιέται, μασιώμαστε, ιέστε, ὦδι.
Ἀόρ. νὰ μὲ μασήσνα κλπ., νὰ μᾶς μασήσνα κλπ.
Παρακ. νὰ εἶμαι κλπ. μασ(η)μένος, νὰ ἤμαστε κλπ. μασ(η)μένοι

Εὐκτική

Παρατ. νὰ μασγιῶμνα, νὰ μασγιῶσνα, νὰ μασγιῶδαγν, νὰ μασγιώ-
μαστε, νὰ μασγιῶστε, νὰ μασγιῶδαγν.
Ὑπερσ. νὰ ἦμα κλπ. μασ(η)μένος, νὰ ἤμαστε κλπ. μασ(η)μένοι

Προστακτική

Ἐνεστ. ἄς μασγιέσαι, ἄς μασγιέται, ἄς μασγιώμαστε, ἄς μασγιέστε,
ἄς μασγιῶδε.
Ἀόρ. ἄς μασηστῶ, ἄς μασηστῇς, ἄς μασηστῇ, ἄς μασηστοῦμε, ἄς
μασηστήτε, ἄς μασηστοῦνα.

Κ'. Σχηματισμὸς περισπωμένου ῥήματος τῆς Β' συζυγίας.

Ὁριστική

Ἐνεστ.	λαλῶ, λαλεῖς, λαλεῖ, λαλοῦμε, εἶτε, οὔνα.
Παράτ.	λαλοῦσα, σε, σε, λαλούσαμε, ούσατε, λαλούσασι.
Μελ. διαρ.	δὰ λαλῶ, ἦς, ἦ, οὔμε, ἦτε, οὔνα.
Μελ. ἀκαρ.	δὰ λαλήσω, λαλήσ(η)ς, λαλήσ', δὰ λαλήσωμ', λαλήσητε, λαλήσνα.
Ἀόρ.	λάλ(η)σα, σε, σε, λαλήσαμ', ετε, λαλήσασι.
Παρακ.	ἔχου κλπ. λαλήσει, ἔχομ' κλπ. λαλήσει
Ὑπερσ.	εἶχα, εἶχε, εἶχε, εἶχαμε, εἶχετε εἶχασι μιλ(η)μένα

Υποτακτική

Ἐνεστ.	νὰ λαλῶ, λῆς, λῆ, λαλοῦμε, λῆτε, λοῦνα.
Ἀόρ.	νὰ λαλήσω, σ(η)ς, λαλήσ', νὰ λαλήσωμ', ἦτε, λαλήσνα.
Παρακ.	νὰ ἔχου κλπ. μιλ(η)μένα, νὰ ἔχομ' κλπ. μιλ(η)μένα

Εὐκτική

Παράτ.	νὰ λαλοῦσα, σε, σε, νὰ λαλούσαμε, ούσαιτε, οὔσασι.
Ἀόρ.	νὰ λάλ(η)σα, σε, σε, νὰ λαλήσαμ', ἦτε, ἦσασι.
Ὑπερσ.	νὰ εἶχα. εἶχε, εἶχε, νὰ μιλ(η)μένα κλπ.

Προστακτική

Ἐνεστ.	λάλει (ἀνάγκασε τοὺς βόας) ἄς λαλή, ἄς λαλήτε, ἄς λαλοῦνα.
Ἀόρ.	λάλ(η)σε, ἄς λαλήσ'. ἄς λαλήσητε, ἄς λαλήσνα.